

SOCIOLOGIJA

CILJ

Cilj ovog predmeta je upoznavanje učenika sa društvenim procesima, pojavama, i odnosima, zakonitostima njihovog razvitka, ali i međusobnog odnosa i zavisnosti, kao i konteksta društva kao totaliteta.

Razvijanje kod učenika povijesno-kritičkog mišljenja, ali i mogućnosti za pravilnu identifikaciju i racionalizaciju aktualnih socijalnih fenomena.

Podsticanje elokventnih, misaonih, eruditivnih i kritičko-analitičkih sposobnosti učenika.

Vrednovanje, uvažavanje i njegovanje individualnosti i tolerantnosti kod učenika, ali i vještine komuniciranja kroz kulturu govorenja i slušanja.

Razumijevanje uzročno-posljedičnih veza u društvenim odnosima, pragmatičan odnos prema okruženju, formiranje pogleda na svijet, koji preferira trajne i univerzalne vrijednosti.

Tematski ciljevi:

I-Upoznati učenike sa predmetom **Sociologije**, historijsko- teorijskim pretpostavkama nastanka i razvitka, sa nagovještajem teorijskih perspektiva, uz elaboraciju savremenih škola i pravaca.

II-Upoznati učenike sa metodama istraživanja, uz fokusiranje na instrumentima istraživačkih metoda i osposobljavanje učenika da praktično primjene naučeno.

III-Da učenici pojmovno i teorijski ovladaju znanjima o društvenoj strukturi i pokretljivosti, da spoznaju klasnu strukturu, kao i globalne društvene grupe, uz preferiranje etničke tolerancije.

IV-Upoznati učenike sa oblicima društvene svijesti (duhovna nadgradnja), njihove uloge i značaja za pojedine segmente društva i njegove cjeline.

V-Upoznati učenike sa ekonomskim institucijama društva u tranziciji., sa posebnim osvrtom na pojave u našem ekonomskom sistemu.

VI-Naučiti učenike osnovama političkog sistema, organizaciji državne vlasti, političke partije, B i H (Dejtonski sporazum), civilnog društva. Osposobiti učenike da prepoznaju, razumiju i da djeluju kao politička bića.

VII-Upoznati učenike sa porodicom kao mikro društvenom grupom i osnovnom ćelijom društva. Fokusirati se na široku lepezu osobenosti savremene porodice.

VIII-Upoznati učenike sa društvenim grupama, formalnim organizacijama, socijalnim Interakcijama i društvenim sukobima.

IX-Osposobiti učenike da na radikalno drugačijoj osnovi pristupaju problemima ekologije pa i socijalne ekologije kao njenog segmenta. Formirati kod učenika svijest o značaju ekologije za čovjekov opstanak. Osposobiti učenike da izrađuju ekološke projekte, te da ih implementiraju.

X-Upoznati učenike sa devijantnostima u društvu, sa posebnim osvrtom na prisutne devijantnosti u našem društvu i našem okruženju. Formirati kod učenika kritički odnosi pripremiti ih na pozitivan angažman.

XI-Upoznati učenike sa promjenama društva kao totaliteta, ali i pojedinih pojava, procesa i odnosa. Istaći značaj pokretljivosti u društvu te naznačiti razvojne perspektive.

III RAZRED

2 časa sedmično-70 godišnje

1. Postanak i razvoj sociologije kao posebne nauke

- Definicija predmeta sociologije
- Odnos prirodnih i društvenih pojava, prirodnih i društvenih nauka
- Razvoj posebnih sociologija
- Mikrosociologija i makrosociologija
- Istorijski razvoj opšte teorije o društvu
- Antička, srednjovjekovna i novovjekovna teorija o društvu
- Osnivači sociologije i njihove teorijske postavke o društvu (Kont, Spenser, Dirkem, Veber)
- Škole u sociologiji i njihovi pravci (naturalističke, psihologističke i sociologističke)
- Savremene teorijske perspektive (funkcionalizam, teorija sukoba, interakcionizam)
- Poređenje teorijskih perspektiva u sociologiji
- Osnovni pojmovi sociologije
- Pojam ljudskog društva i njegov postanak
- Vrste društvenih pojava i njihova podjela na društvene tvorevine i društvene procese.

2. Metode instrumenti sociološkog istraživanja

- Osnovne metode
- Naučno posmatranje
- Eksperiment, sociometrija
- Logičke metode
- Osnovni instrumenti istraživačkih metoda (test, intervju, anketa upitnik, statistika).

3. Struktura i organizacija društva

- Pojam društvene strukture
- Elementi društvene strukture
- Društveno raslojavanje
- Naselja- projekcija društva u prostoru
- Društvene ustanove i organizacije-temelji društvenog poretka
- Društvena pokretljivost: promjene unutar strukture
- Klasna struktura društva (kaste, staleži, klase)
- Narod nacija-etnički odnosi i tolerancija.

4. Diferencirani oblici društvene svijesti

- Moral i pravo
- Umjetnost i filozofija
- Nauka i ideologija
- Jedinstvo i mnogostrukost kulture
- Kultura i društvo, značajne komponente kulture
- Sociološko određenje religije
- Religijska raznolikost
- Društvene funkcije religije
- Religija i društvene promjene.

5. Ekonomske institucije društva u tranziciji

- Rad, podjela rada i vlasništvo
- Društvene i psihičke posljedice podjele rada
- Dva dominantna društvena sistema XX vijeka
- Izvori društvenih promjena
- Moć i sukob u industriji (sindikati, štrajkovi, sindikalna demokratija).

6. Političke institucije

- Pojam politike, moći i vlasti
- Tipovi političkih poredaka
- Država organizacija vlasti
- BIH (Dejtonski sporazum)
- Modeli moći
- Političke stranke
- Civilno društvo

7. Porodica, brak, srodstvo

- Šta je porodica
- Teorijske koncepcije o porodici
- Tipovi porodice u BIH
- Razvoj modernih porodica
- Incest, egzogamija, endogamija
- Savremena porodica: promjene i problemi.

8. Socijalizacija

- Socijalna interakcija
- Društvene grupe (primarne i sekundarne, referentne, terapijske)
- Formalne organizacije
- Društveni sukobi (Tipovi sukoba).

9. Socijalna ekologija

- Problem prostora selo-grad
- Tipovi naselja
- Demografske promjene
- Ekološke promjene
- Urbanizacija.

10. Devijantnosti i društvo

- Teorija devijantnosti
- Kolektivna ponašanja
- Teorija etiketiranja
- Društvo bez zločina
- Sociopatološke pojave u društvu (korupcija, kriminal, prostitucija, narkomanija).

11. Promjene i razvoj društva

- Promjene su stalne, a razvoj i napredak nisu
- Društvena pokretljivost
- Društveni razvoj: pojam, činioci i pokazatelji
- Razvojne perspektive savremenih društava.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

Nastavu sociologije mogu izvoditi nastavnici koji su završili fakultet političkih nauka, odsjek za sociologiju ili filozofski fakultet, odsjek ili dvopredmetna grupa za sociologiju i filozofiju ili dvopredmetna grupa za filozofiju i sociologiju ili pedagoški ili nastavnički fakultet, odsjek ili grupa sociologije.